

Ank. till Riksd. kansli den 13 Mars 1891, kl. 1 e. m.

N:o 6.

Utlåtande, i anledning af motion om öfverflyttande på bankoutskottet af skyldigheten att utse revisorer jemte suppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors räkenskaper och förvaltning.

Uti en inom Första Kammaren väckt och till utskottet hänvisad motion, n:o 8, har herr *Alb. Anderson* på anförda skäl hemställt om sådan förändring i bestämmelserna angående val af revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors förvaltning och räkenskaper, att dessa revisorer, i stället för att såsom hittills väljas omedelbart af Riksdagens båda kammare till lika antal från hvardera kammaren, komme att utses af bankoutskottet gemensamt, hvarjemte, beträffande de i händelse af bifall till motionen erforderliga bestämmelser, i sammanhang härmed föreslagits:

1:o) att i nu gällande instruktion för bankoutskottet måtte införas en paragraf af följande lydelse:

Hvarje lagtima riksdags bankoutskott åligger att, så snart frågan om ansvarsfrihet för bankofullmäktige blifvit af Riksdagen afgjord samt det i § 72 riksdagsordningen föreskrifna val af revisorer för granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning egt rum, särskildt för hvarje riksbankens afdelningskontor företaga val af fyra revisorer för granskning af afdelningskontorets af förutvarande revisorer ej granskade räkenskaper och förvaltning för tiden intill början af det år, hvarunder revisionen verkställles. Vid samma till-

fälle skall bankoutskottet ock verkställa val af suppleanter för revisorerna till lika antal med desse.

Vid företagande af dessa val skall utskottet vara fulltaligt;

2:o) att första stycket i § 1 af instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna ändras sålunda:

Revisorerna, valda och förordnade af hvarje lagtima Riksdags bankoutskott, sammanträda årligen, hvad angår afdelningskontoret i Visby, första helgfria dag i juni månad, men, hvad beträffar de öfriga afdelningskontoren, första helgfria dag i mars månad;

3:o) att åt § 64 mom. 1 i reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning gifves följande lydelse:

Hvarje afdelningskontors räkenskaper och förvaltning granskas årligen genom fyra personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter för dem väljas, på sätt i instruktionen för bankoutskottet föreskrifves.

Det nuvarande sättet för val af ifrågavarande revisorer torde i vissa fall kunna anses vara mindre lämpligt och medför flera olägenheter, som ökas, i den mån afdelningskontorens antal växer. Inom kamrarne äro för det stora flertalet af ledamöterna förhållandena vid afdelningskontoren mindre kända, och svårigheten att bedöma personers lämplighet till befattning såsom revisor kan lätteligen förorsaka, att mången riksdagsman undandraget sig deltaga uti dylika val, som ock, efter hvad erfarenheten visat, i allmänhet ej följts med någon särskild uppmärksamhet och icke utan skäl torde hafva ansetts vara ganska besvärliga och tidsödande för kamrarne. Svårigheten att erhålla personalkännedom och den omständighet, att valen förrättas samtidigt inom hvardera kammaren, hafva till och med föranledt, att afliden person någon gång ifrågakommit att väljas till revisor, eller att dertill utsetts person, som af särskilda skäl och omständigheter ej bort till erhållande af dylikt uppdrag ifrågakomma, hvarjemte inträffat, att båda kamrarne med sitt val fallit på samma person, eller ock att den ena utsett till suppleant den, som af den andra blifvit vald till ordinarie revisor.

Dessa olägenheter skulle till väsentlig del undvikas, om valrätten öfverlättes på bankoutskottet. Genom läsning af fullmäktiges protokoll och de berättelser, hvilka angående senast verkställda revisioner och af fullmäktige förrättade inspektioner afgifvits, blifver utskottet satt i tillfälle att lära känna förhållandena vid afdelningskontoren och bedöma huruvida till äfventyrs skäl för återval af förutvarande revisorer förefinnes eller icke, hvarjemte utskottet, när anledning dertill förekommer, ju lätt kan i

ämnet meddela sig dels med vederbörande inspekterande fullmäktige, dels med riksdagsmän och andra lämpliga personer från de särskilda orterna och derigenom inhemta upplysningar, som kunna finnas erforderliga.

Genom bestämmande, att valen skola ske gemensamt, torde ock ensidighet vid desamma i väsentlig mån undvikas, likasom de inom riksdagen rådande olika meningar i vissa frågor, hvilka med revisionen icke ega den ringaste gemenskap, torde få antagas komma att utöfva mindre inflytande, än hvad för hända stundom varit förhållandet vid de omedelbara valen inom kamrarne; och då Riksdagen funnit sig kunna å fullmäktige i riksbanken öfverlåta den utan tvifvel viktigare rättigheten att utse styrelseledamöter vid afdelningskontoren, synes än mindre någon betänklighet böra möta mot att öfverlemna valen af revisorer vid samma kontor åt Riksdagens egen delegation, bankoutskottet.

Utskottet anser sålunda många och viktiga skäl tala för den ifrågasatta förändringen och vill följaktligen tillstyrka densamma. I fråga om motionärens förslag till bestämmelser i ämnet och hvad dervid först beträffar tiden, när ifrågavarande val skulle anställas samt revisionsförrättningarna taga sin början, har utskottet å ena sidan funnit önskvärdt, att, sedan räkenskaperna för det förflutna året afslutats, granskningsarbetet derefter utan uppskof vidtoges, men å andra sidan ansett, att utskottet bör hafva haft tillfälle taga fullständig kännedom om fullmäktiges protokoll, äfvensom deras och afdelningskontorens samt nästföregående revisorers berättelser och redogörelser för kontorens förvaltning, innan valen till blifvande revisorer företagas. Om den nu i regel föreskrifna tidpunkten för revisorernas första sammanträde, eller den 1 mars, skulle bibehållas, finge utskottet ej tillräckligt rådrum för anställande af dylik granskning, enär underrättelse om det skedda valet, i synnerhet i de fall när revisor ej är boende på platsen, bör vara i god tid före revisionens begynnande vederbörande meddelad; och motionärens förslag, att frågan om ansvarsfrihet för bankofullmäktige skall vara afgjord förr än bankoutskottet utser revisorer vid afdelningskontoren, låter sig svårligen genomföra, om dessa sistnämnda, såsom motionären hemställer, fortfarande skulle sammanträda den 1 mars. Utskottet har därför ansett lämpligt, att ifrågavarande revisioner finge taga sin början första helgfria dagen i april, hvarigenom ock vunnes, att samma tidsbestämmelse kunde blifva gällande jemväl för afdelningskontoret i Visby, hvars revision hittills varit bestämd att vidtaga den 1 juni. Med nuvarande kommunikationsmedel torde nemligen förbindelsen mellan Gotland och fastlandet vid april månads början

ej annat än i högst sällsynta undantagsfall vara afbruten, hvadan, äfven om i afseende å detta kontor, likasom förhållandet kan vara i fråga om de öfriga kontoren, det skulle finnas lämpligt till revisor utse en person, boende utom lånedistriktet, hinder för dennes inställelse i behörig tid ej i allmänhet torde möta.

Beträffande vidare motionärens förslag, i hvad det afser införande i nu gällande instruktion för utskottet af bestämmelse derom, att hvarje lagtima Riksdags bankoutskott åligger att företaga val af ifrågavarande revisorer, torde detta uttryck lämpligen böra utbytas mot: »Utskottet åligger att» etc., enär instruktionen för utskottet gäller allenast för en riksdag i sänder och vid slutet af hvarje riksdag utfärdas ny sådan, att tjena till efterrättelse blott för nästa Riksdags bankoutskott; och torde i sammanhang härmed de i motionärens förslag till lydelse af första stycket i § 1 af instruktionen för revisorerna vid riksbankens afdelningskontor förekommande orden »valda och förordnade af hvarje lagtima Riksdags bankoutskott» såsom obehöfliga utgå.

Derjemte och då såsom hittills granskningen synes böra omfatta räkenskaper och förvaltning för året näst före det, då revisionsuppdraget meddelas, men dock ej afse kortare tid än ett helt år, läser i instruktionen för bankoutskottet böra tilläggas, att, för den händelse nytt afdelningskontor af riksbanken kommer att inrättas, den första revisionen af detsamma skall afse tiden från och med kontorets öppnande och till utgången af nästpåföljande kalenderår.

Slutligen anser utskottet den af motionären föreslagna bestämmelsen, att det i § 72 af riksdagsordningen föreskrifna val af statsrevisorer skall föregå valen af revisorer för afdelningskontoren, ej vara erforderlig.

Utskottet, som sålunda i hufvudsak instämmer i det af motionären framställda förslag, och anser, att stadgandet om det ifrågasatta bemyndigandet för bankoutskottet lämpligen bör inrymmas i § 5 af dess instruktion näst före nuvarande bestämmelser angående de ärenden, uti hvilka utskottet eger med Riksdagens rätt besluta och förordna, får, i öfverensstämmelse med hvad ofvan blifvit anfördt, hemställa:

1:o.

att före nuvarande första punkten af § 5 i instruktionen för bankoutskottet måtte, med bibehållande i öfrigt af §:n oförändrad, införas följande bestämmelse:

Utskottet åligger att särskildt för hvarje riksbankens afdelningskontor utse fyra revisorer och lika antal suppleanter för granskning af dessa kontors räkenskaper och förvaltning under nästföregående år, dervid dock, i fråga om nytt kontor, den första granskningen skall afse tiden från och med detsammans öppnande till utgången af nästpåföljande kalenderår; och skall vid dessa val utskottet vara fulltaligt.

2:o.

att första stycket i § 1 af instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna ändras sålunda:

Revisorerna sammanträda årligen första helgfria dag i april månad.

samt

3:o.

att åt § 64 mom. 1 i bankoreglementet gifves följande lydelse:

Hvarje afdelningskontors räkenskaper och förvaltning granskas årligen genom fyra personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter för dem väljas på sätt instruktionen för bankoutskottet föreskrifver.

Stockholm den 10 mars 1891.

På utskottets vägnar:

PER SAMZELIUS.

Reservation:

Af herrar *Harald Ericsson* samt *Ivar Månsson* i Trää, *J. P. Nilsson* i Kägglå och *A. Johansson* i Löfåsen:

»Som riksbankens afdelningskontor nu mera finnas förlagda i vidt skilda landsändar och det är otvifvelaktigt, att dylika kontor komma att småningom inrättas på flera ställen, finna vi det af herr Alb. Anderson väckta förslaget, att revisorer för dessa kontor skola utses, icke såsom nu af Riksdagens båda kamrar hvar för sig, utan af ett Riksdagens af endast 8 ledamöter från hvardera kammaren sammansatt utskott, vara förkastligt redan ur den synpunkt, att det vid val af revisorer för afdelningskontoren är af vikt, att den särskilda kännedom om personer och förhållanden, som måste hos de väljande förefinnas för att bereda trygghet för ett godt val, måste antagas vara i ringare mått företrädd i den föreslagna nya valcorporationen — bankoutskottet — än i Riksdagens kamrar, af hvilka åtminstone den Andra i sig nödvändigt innesluter representanter från rikets *alla* delar.

Bankoutskottet, som beslutit att i hufvudsakliga delar tillstyrka herr Andersons motion, synes oss hafva fäst alldeles för stor vikt dervid, att under årens lopp vid ett eller annat af de af Riksdagens kamrar anställda valen af revisorer för afdelningskontoren enstaka röster tillfallit personer, som icke kunnat eller bort ifrågakomma; ty hvad sjelfva valresultaten angår, har utskottet icke uppvisat något fall, der valen med fog kunna klandras såsom tillkomna af förhastande eller förbiseende. För tillfälliga och ofrivilliga misstag i fråga om till revisorer lämpliga personer lär dessutom utskottet, lika litet som kamrarne, icke kunna absolut skydda sig.

Till hvad nu anförts, hvilket i och för sig enligt vår åsigt innefattar tillräcklig grund för afstyrkande af någon förändring i nuvarande stadganden om val af revisorer för riksbankens afdelningskontor, få vi ytterligare lägga, att, hvad bankoutskottet angår, det säregna förhållande eger rum, att detsamma enligt sin af Riksdagen fastställda instruktion är att anse såsom en öfverstyrelse för riksbanken och att till följd deraf det oegentliga skulle inträffa, att denna öfverstyrelse komme att välja revisorer, som i viss mån och under vissa förhållanden kunna komma att granska åtgärder och beslut, hvilka samma öfverstyrelse sjelf vidtagit.

Om vidare hänsyn tages dertill, att enligt nuvarande ordning för val af ifrågavarande revisorer en motvigt mot val i ensidigt partiintresse ligger deri, att hvardera kammaren för sig väljer revisorer samt att deremot, om bankoutskottet skall blifva valkorporation, fall kunna inträffa då valets utgång bestämmes genom lottning eller den förseglade sedelns utslag, synes det oss med afseende på riksbankens eget intresse olämpligt att, på sätt nu föreslagits, ändra hittills gällande regler för val af riksbankskontorens revisorer.

Slutligen hafva vi ansett oss böra framhålla, att den af utskottet föreslagna ändring i tiden för revisionsarbetets början vid de särskilda afdelningskontoren icke torde kunna anses innebära någon förbättring utan fast hellre vara åtminstone i det afseendet otjenlig, att, hvad angår rikets sydliga delar, många personer, hvilka, om revisionen finge, såsom hittills, börja den 1 mars eller första helgfria dag i nämnda månad, skulle kunna åtaga sig revisorsuppdrag, derifrån och till följd af egna angelägenheter utestängas, om arbetet först skall börja en månad senare, då vårarbetena å jordbruket begynt.

På nu antydda grunder hafva vi inom utskottet förfäktat den mening, att ifrågavarande motion icke bort af utskottet tillstyrkas; och som våra betänkligheter genom utskottets utlåtande i ärendet icke blifvit häfda, få vi vidhålla vårt yrkande, och således hemställa,

att Riksdagen måtte besluta, att herr Alb. Andersons ifrågavarande motion ej skall till någon Riksdagens åtgärd föranleda.»